

Ms 1789 var.

7
568 //
1788, 2

COMMENTATIO IVRIDICA
DE
VSU IVRIS ROMANI
CIVITATIS IN FORIS
HAMBVRGENSIBVS

QVAM LOCO
DISPVATIONIS INAVGVRALIS
ILLVSTRI IVRE CONSVLTORVM
ORDINI

PRO
LICENTIA SVMMOS IN IVRE HONORES
OBTINENDI

EXHIBET
CAROLVS IACOBVS SIGISMVND.
SCHMIDT
HAMBVRGENSIS
NOTAR. CAESAR. PVBL.

DIE XIX APRIL. ANNI MDCCLXXXVIII.

HELMSTADII
TYPIS IOH. HENRIC. KÜHNLIN.

32
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

COMPTANTO HONORIS
ST. IULIUS K. O. I. A. M.
D. O. M. I. N. I. S.
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side]

VIRO

CLARISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

IOHANNI SIGISMUNDO
SCHMIDT

MEDICINAE DOCTORI

DECANO CALENDARVM REVERENDI

CAPITVLI HAMBVRGENSIS ET

PRACTICO PER XXXVIII ANNOS

APVD HAMBVRGENSES

FELICISSIMO

PARENTI SVO OPTIMO

AD CINERES VSQVE VENERANDO

HOC
SPECIMEN ACADEMICVM INAUGVRALE

CONSECRAT

filius obedientissimus
CAROL. IACOB. SIGISM.
SCHMIDT.

Q
ges
prob
dore
quoc
parap
nam
lem
fi aliu
vniue
itaqu
coniu
quam
medi
ta et

DE
VSV IVRIS DOTALIS IN FORIS
HAMBVRGENSIBVS.

§. I.

Instituti ratio.

Qui de *communione bonorum inter coniuges vniuersali*, iure Germanico passim approbata, laudabili studio, tradiderunt doctores, in eo plerique consentire videntur, quod ea discrimen bonorum dotalium et paraphernalium penitus excludat et doctrinam iuris Romani *de dote mulierum* inutillem reddat. a) Sed iam alii obiter et quasi aliud agendo obseruarunt, hanc thesin vniuersaliter defendi non posse. b) Quum itaque iure patrio *Hamburgensi* communio coniugalis, ad promouenda commercia quam maxime accommodata, ex moribus medii aevi, *Saxonicis* praesertim c) retenta et stabilita sit; *speciminis inauguralis*

loco, quantum pro virium mearum imbecillitate fieri potest et instituti ratio permittit, *de usu iuris Romani dotalis in foris nostris Hamburgensibus differere constitui.*

- a) vid. e. g. IOH. RVDOLPH. ENGAV in d. *de bonorum inter conjuges, Suevos speciatim Memmingenses, communiōe* §. 15. Ien. 1751. Ioach. Luc. Stein in der *Abhandlung des Lübischen Rechts*. part. I. §. 109. DE SELCHOV in *elem. iur. Germ. tit. de communi. bono.* §. 472. CANGIESSER. in *decis. summ. appellat. senat. Hass. Caff.* tom. I. decif. 110.
- b) Heinrich Arnold Lange in *tr. von der Gemeinschaft der Güter unter den teutschen Ebelcuten.* 4. Hauptst. §. 6. seqq. Bayreuth 1766. 8. IVST. HENNING. BOEHMER. in d. *de communiōe acris alieni inter conjuges Hamburgenses*, in exercitio ad pandect. tom. 4. pag. 590.
- c) MICHAEL RICHEY in *historia statutorum Hamburgensium.* cap. 3. §. 3. MATH. SCHLÜTER *vom Erbrechte der Ebelcuten in prooem.* §. 115. seqq.

§. II.

Quid hoc loco sit ius dotale.

Ne autem equiuoca dicendi ratione sine explicatione utar, praemonendum esse dux vi, me sub *iure dotali Romano*, quaeris praecipua intelligere, quae in corpore iuris Iustiniano continentur et dotem sine

constituendam, siue etiam iam constitutam concernunt. *Causa* itaque *dotalis* mihi iam est, factum dotem constituendam, vel iam constitutam concernens, in quo definiendum est, quid iuris sit? *Dos* autem hoc loco in sensu iuris Romani sumpta est *res marito concessa, ut ex eius emolumentis onera matrimonii ei subleuentur.* a) Quamuis in nostris statutis vox, Brautschatz, saepe denotet, *bona quae a novo coniuge, siue marito siue uxore, ad communionem bonorum coniugalem conferuntur.* b)

a) L. 56 §. 1. D. de iur. dot.

b) vid. v. g. *stat. Hamburg.* part. 2. tit. 5. art. II.

§. III.

Principium de applicatione iuris Rom. in causis dotalibus.

Ius Rom. Iustinianicum in *republica Hamburgensi* quoque in subsidium receptum esse, tam ex generali legum imperii approbatione, a) quam etiam ex remissione iuris huius statutarium ad ius commune, b) abunde intelligitur. Ergo quoque in *causis dotalibus*

bus valet, modo ante omnia domestici iuris sancita, ex suis fontibus explicata, c) applicentur, nec patrii cuiusdam instituti ratio peregrini iuris usum impediatur. d)

a) *ord. cam* 1495. tit. 1. §. 4. R. I. 1654. §. 165.

b) v. g. Part 1. iit. 21. art. 1. 2. part. 1. tit. 40. art. 3.

c) SIM. PET. GASSER in d. de brocardico: *statuta interpretanda esse ex iure communi* §. 2. 22. EC-CARD. in *hermeneutica iuris* lib. 2. c. 1. ibique WALCH.

d) *Adolph Dieterich Weber vom heutigen Gebrauch des römischen Rechts*. Schwer. Wism. und Bü-tzow 1782, §. 5.

§. IV.

*De communionis praesertim coniugalis
diuersa ratione.*

Iam vero quum communitio bonorum coniugalis, *statutis nostris approbata*, sit institutum illud, quod usui iuris Romani potissimum ob stare videtur, videndum, qualis ea sit, et quatenus haec eiusmodi principia stabiliat, quae cum Romani iuris praecipis consistere nequeunt? *Communitio generatim considerata in iure quodam consistit,*

fit, quod pluribus circa vnam eandemque rem pro indiuiso competit. Et hocce ius 1) vel vsum tantum, vel etiam proprietatem rei concernere; 2) vel omnia, vel quaedam tantum bona eorum, qui communio- nis sunt participes, pro obiecto habere pot- est. Itaque facile pater, communionem esse vel vsus, vel proprietatis, atque vel vni- uersalem, vel particularem. Et quia 3) ius pro indiuiso pluribus vel ita competere pot- est, vt singuli ne quidem partes quotas habeant, vel vt pro parte quadam quota cuius communionis participi proprium sit; communitio etiam est vel in solidum competens, quae omnimoda etiam vocatur, vel par- tiaria. a) Quum itaque communitio coniugalis sit ea, quae inter coniuges, ma- trimonii causa, constituta est, nullo ne- gotio intelligitur, hanc quoque esse 1) vel vsus b) vel proprietatis; 2) vel vniuersalem vel particularem; c) 3) vel partiarium, vel omnimodam.

a) De hac distinctione a plerisque doctoribus ne- glecta vid. IOH. BEHRMANN. comm. de iuribus atque obligationibus matris tutricis circa admi- nistra-

nistrationem bonorum a defuncto marito relictorum secundum ius statutarium Hamburgense. Goetting. 1771. §. 3. 4. 5. IOH. FR. GILDEMEISTER in specim. de communiōe bonorum inter coniuges maxime ex legibus Bremanis. Goetting. 1775. §. 10. Ernst Christ. Westphal i. d. teutschen und reichsständischen Privatr. 44. Abbandl. §. 4.

- b) Qualem apud Romanos. obtinuisse GERH. NOODT aliique statuunt. Sed conf. Lange c. tr. pag. 31. GILDEMEISTER. c. 1. §. 4.
- c) Cuius praecipua species est *communio acquae-
sus coniugalis*, die *Gemeinschaft der ehelichen
Errungenschaft*.

§. V.

*Qualis sit communio bonorum coniugalis ex
mente statutorum Hamburgensium.*

Communione bonorum *universalem* eamque *proprietatis* et *omnimodam* inter coniuges ex usu medii aevi per uniuersam fere Germaniam obtinuisse, iam alii luculenta ratione commonstrarunt a). Atque haec ea est, quam Hamburgensium legislatores ad hunc usque diem prudenter conseruauerunt, quamuis hinc inde effectus eius, ubi praesertim habita ratione ad principia iuris Romani rigidiores videbantur, refringerent. In qua re demonstranda ori-

um

um mihi iam fecerunt alii, b) quos exscribere non placet, nec instituti ratio, ut haec ulterius persequar, desiderat.

a) LANGE c. l. pag. 44. seqq. GILDEMEISTER c. l. §. 5. seqq.

b) HENRIC. BROKES d. *de bonorum coniuges inter Hamburgenses communionem*. Ien. 1747 I. H. BOEHMER c. l. BEHRMANN. c. l. §. 9. seqq. AMSINK d. *de successione liberorum separatorum ex iure Hamburgensi*. Goetting. 1774. §. 1. HERM. DOORMANN. in d. *usufructu paterno in bonis liberorum ad uentit. ex communionem bonorum Hamburg.* Goetting. 1776. §. 3. 4.

§. VI.

Haecce communicatio impedit applicationem doctrinae iuris Romani de usufructu et proprietate dotis.

Eiusmodi autem communicatio coniugalis in casu obuiio expresse vel tacite inita efficit, ut non solum usus, sed et proprietates omnium bonorum mariti cum uxore et huius cum marito ita communicetur, ut vnum idemque patrimonium constituent, quod nequidem pro parte quota marito vel uxori proprium est, sed cuiuslibet eorum

rum

rum in solidum competit. a) Ex quo facile patet, quod ea constituta, exulet differentia bonorum muliebrium *in dotalia et paraphernalia* et quae de usufructu et proprietate dotis Romani iuris conditores praescripserunt. Vtriusque enim generis bona, ex sententia iuris Romani, deficiente speciali pacto, non sunt communia, sed *paraphernalia* in solius vxoris proprietate et usu permanent. b) Iura autem circa *rem dotalem* competentia maritum inter et vxorem ita sunt diuisa, vt ille usufructum, exercitium etiam proprietatis, quod *dominium ciuile* dicunt, habeat; c) vxori autem *dominium naturale* seu quod durante matrimonio regulariter quiescit, tribuatur. d) Praeterquam in casu, quo dos in *quantitate* i. e. rebus fungibilibus consistit, quae pleno iure marito acquiruntur, ita, vt etiam eius sint periculo et quandoque soluto matrimonio eiusdem generis et qualitatis alias restituere teneatur. e)

a) *Mann und Weib haben nicht gezweytes Gut zu sibrem Leibe. Ius prov. Saxon. lib. 1. art. 3.*

b) *L. 8. C. de pact. convent.*

- c) L. 7. §. 3. D. de iure dot. L. 23. C. eod. pr. I. quib. alienor licet L. 9. C. de rei vindicat.
- d) L. 30. C. de iure dot. L. 75. D. eod.
- e) L. 42. D. de iure dot. Excipiunt etiam casum, si res dotalis venditionis gratia aestimata in dotem data est, quo etiam pleno iure rem acquirit et qualitatis debitor efficitur maritus. L. 5. C. de iure dot. L. 17. §. 1. D. ead. Sed. quia hoc casu speciale pactum supponitur, ad exceptiones proprie non pertinet. Ceterum diuisionem in dominium civile et naturale ad res etiam mobiles non fungibiles pertinere, ex L. 30. C. de iure dot. patet, quamvis doctores dissentiant.

§. VII.

Efficit etiam ut usu destituantur, quae de probibita alienatione fundi dotalis ius Rom. constituit.

Quumque ea, quae de probibita, fundi dotalis alienatione noviori tempore apud Romanos constituta sunt a) supponunt, marito competere dominium illud civile, in re dotali quod cum communionis nostrae natura consistere non potest (§. VI.) consequens etiam est, quod omnes peregrini iuris dispositiones, quae dominium mariti ratione alienationis restringunt, existente eiusmodi communiione, in foris Hamburgensi-

genfibus vsum non praestent. Sed quaestio, de alienatione rei immobilis sub dotis nomine marito illata, ex communionis no-
 frae regulis diiudicanda est. Subsistit itaque, si a marito, vxore expresse vel tacite consentiente, facta, b) nec soluto matrimonio vllum vindicandi ius vxori aut eius heredi competere potest. Quamuis enim eiusmodi res ab initio dotalis fuerit, exorta tamen arctissima communione nostra, naturam dotis deposuit. (§. VI.)

c) L. vnc. §. 15. C. de rei vxov. act. L. vlt. C. de fundo dotal. pt. I. quib. alienare licet.

b) BROKES c. d. §. 17.

§. VIII.

Privilegium dotis in concursu creditorum excludit.

Quandoquidem etiam communio bonorum vniversalis eaque omnimoda, communionem etiam omnimodam aeris alieni operetur, patet etiam, omne aes alienum siue a marito siue ab uxore ante initum matrimonium, vel etiam eo durante, ex qua-
 nis

uis obligandi causa, contractum fuerit, ex vnico illo patrimonio coniugum soluendum esse. Orro itaque concursu creditorum vxori non competit repetitio dotis et illatorum, et frustra prouocat ad hypothecam legalem cum priuilegio praelationis coniunctam, quam ius Romanum infecuritam dotis illatae constituit. a) Ex eaque ratione ius patrium nostrum disertis verbis disponit; b) *Wiewohl nach gemeinen beschriebenen Kayserlichen Rechten, die Ehefrau ihres eingebrachten Brautschatzes wegen und daher rührenden stillschweigenden Verpfändung, in ihres Mannes Güther vor allen andern Creditoren, ob die gleich ältere stillschweigende Verpfändung hätten, vorgezogen werden; so wollen wir doch hiemit geordnet haben, daß die Frau zu ihres eingebrachten Brautschatzes halben, in ihres Mannes Schulden, so instehender Ehe gemacht, nicht allein keinen Vorzug haben, sondern daß auch derselbe Brautschatz, wie denn in gleichen andere ihre in stehender Ehe angeerbte Güther, vor ihres Mannes Schulden gänzlich haften und gehalten seyn sollen.*

a)

a) L. 12. §. 1. C. qui potior. impignor. Nov. 97. c. 3.
Nov. 91. c. 1.

b) vid. stat. Hamburg. part. 2. tit. 5. §. 10.

§. IX.

*An vxor etiam pro debitis mariti ante initum
matrimonium contractis ita teneatur, vt
repetitio dotis et illatorum cesset?*

Secundum naturam communionis bonorum vniuersalis et omnimodae, quod modo diximus, vxor omnino etiam pro debitis mariti ante initum matrimonium contractis ita tenetur, vt repetitio dotis et illatorum ideoque etiam priuilegium dotis penitus cesset, et locum habeat, quod in prouerbiū consuetudinem venit: *die dem Mann trauet, trauet auch den Schulden.* a) Idque antiquis temporibus etiam Hamburgi obtinuisse, postea vero vsuali interpretatione recessus cuiusdam ciuitatensis de anno 1528. inualuisse, vt debita mariti ante initum matrimonium contracta ab hac vxoris obligatione eximerentur I. H. BOEHME-rys docuit. b) Indequē in nouioribus sta-
tutis

tutis non solum loco §. praeced. adducto
 haecce vxoris obligatio, disertis verbis ad
 debita durante matrimonio contracta, re-
 stringitur, sed etiam alio loco c) disposi-
 tum legimus: *Werden nach des Ehemanns
 Absterben die nachgelassenen Güther mit
 Schulden Last beschweret befunden, so bleibt
 der nachgelassenen Witwen eingebrachter
 Brautscatz vor die Schulden, die in stehe-
 hender Ehe gemacht seyn, verbunden.* Ex
 quo recte colligit BOEHMERVS, quod ex
 mente statutariae huius dispositionis effe-
 ctum communionis restringentis, (§. V.)
 aduersus eiusmodi creditores, qui ante
 contractum matrimonium marito credide-
 runt, vxori non solum exceptio, sed et-
 iam exorto concursu, repetitio dotis et il-
 latorum sicque etiam priuilegium dotale
 comperat. At enim vero haec debito-
 rum maritalium distinctio variis litibus an-
 sam praebuit, ideoque per *recessum ciuita-
 tensem* anno 1754. publicatum expresse sub-
 lata et ius antiquum restitutum est verbis:
*Wie denn der Unterschied, zwischen matri-
 monia*

B

monia

monial und antematrimonial Gläubiger
 hiermit gänzlich aufgehoben und die articu
 latorum die dieser neuen Verordnung ent
 gegen sind, vorstehender massen geändert
 erklärt werden. Itaque hodie omnia ea, quae
 laudatus BOEHMER, de diuersitate debitorum
 matrimonialium, et ante matrimonialium
 late deduxit, vñum non amplius praestantur
 sed vxor pro vtrisque debitis peraeque tenetur
 tur ita, vt repetitio dotis et illatorum,
 hoc fonte deducta, penitus cesset.

a) *Iob Frid. Eisenharts Grundsätze der teutschen
 Rechte in Sprüchwörtern pag. 120. l. H. Böhm
 in d. de commun. aeris alieni inter conjuges Ham
 burg. §. 21. Qui cum Leysero dissentunt, quae
 dispositionem iuris Romani confugiunt, quoniam
 tamen ius Rom. non agnoscat communionem
 in solidum competentem, sed ubique de parti
 ria tantum loquatur, vid. BEHRMANN. c. d. §.
 3. seqq.*

b) *cit. diff. §. 29.*

c) *part. 2. lib. 11. §. 13.*

§. X.

*Quatenus ius dotale Romanum usum praestet,
si dolus aut error communioni bonorum
coniugali causam dedit.*

Quandoquidem autem *omnis bonorum
communio coniugalis consensu coniugum, siue
expresso siue tacito, nitatur.* a) Consen-
sui autem contrarius sit dolus malus et er-
ror; patet etiam, quod in casu, quo vxor
ad eam ineundam dolo mariti, vel aeris
alieni latentis ignorantia commota, con-
uentio qua contracta est, valorem non ha-
beat. Ideoque vxori deceptae ab ea rece-
dere liceat, et hac exceptione se aduersus
mariti creditores defendere, quin etiam,
exorto concursu, dotem atque illata vind-
dicare, aut si res dotalis non amplius ex-
stet, vel in quantitate consistat, privilegio
dotis iure communi indulto uti possit (§.
VIII.) b). Atque hoc etiam statutis nostris
approbatum c) legimus: *So auch jemand
binnen dieser Stadt ihm eine Witwe oder lung-
frau antrauen ließ und bey der Verlöbniß
sich*

sich seiner Güther böber, als dieselben wert
 seyn, berübmte, oder auch keinen Braut-
 schatz (v. §. II. in fin.) namkundig gemach-
 t hätte, und er darnach dergestalt in Schulden
 vertieft befunden würde, daß er nach Able-
 gung derselben nichts eigenes gehabt, oder
 auch seinen berübnten Brautschatz nicht frei
 einbringen könnte; so sollen der Jungfrauen
 und Witwen Güther, vor die Schuld so wor-
 hin gemacht, sie haben in wäbrender Ehe Kin-
 der mit einander erzeugt oder nicht, keinem
 weges gehalten oder verpflichtet seyn, und soll
 derselbige seiner Hauffrauen Hauptstuhl, ob-
 der Freunde Willen zu beschweren nicht mäch-
 tig seyn. Quia vero hocce ius vxoris a
 communione ob dolum vel errorem recedens
 creditoribus periculosum et si matrimoniu-
 um iam per longum temporis spatium du-
 raut, et vxor eo vsa non est, sed marito
 ceu tutori legitimo, d) administratio-
 nem bonorum suorum quasi communium
 permisit, haud leuis oritur praesumptio,
 quod, cognito errore, communionem ini-
 tiam approbauerit; nouiori tempore e re-
 publica

Publica videbatur archis cancellis illud circumscribere. Sapienter itaque cautum est in recessu ciuitatensi anno 1754. promulgato, art. 30. §. 1. 2. Eine Frau die ihrem Mann fünf Jahr vor dessen Falliment geheurathet gebabt, kann ihres Brautschatzes und illatorum halber, wenn gleich der Mann vor ihrer Verheurathung nichts eigenes besessen, oder wohl gar in Schulden vertieft gewesen, keine Forderung an die Masse machen. Ereignet sich aber das Falliment vor Ablauf solcher ersten fünf Jahre, so ist darauf zu sehen; ob der Mann zur Zeit der angetretenen Ehe noch unverschuldet gewesen, auf diesen Fall verliet die Frau ebenfalls allen Anspruch auf ihren Brautschatz und illata. — Findet sich aber das Gegentheil, so soll der Frauen ihr Eingebrahtes so und dergestalt verbleiben, daß sie solches als ihr Eigenthum vindiciren kann.

a) conf. GILDEMEISTER. e. l. §. 11.

b) de cuius tamen restrictione in nostris statutis facta, infra dicendi locus erit.

c) part. 3. lit. 5. §. 11.

d) conf. Stat. Hamburg. part. 1. lit. 9. art. 1. 5.

§. XI.

*Quae de dote sponso praenumerata ius Romi
constituit, usum etiam in foris
Hamburgensibus praestant.*

Quum autem communio bonorum con-
iugalis, inito matrimonio et facta conscen-
sione thori, initium capiat, a) conse-
quitur etiam, ut quae de dote sponso praen-
numerata ius Romanum disposuit, ideo
quia statuta nostra communionem vniuersa-
lem et omnimodam approbarunt, usu
non destituantur. Qua quidem in re do-
ctores dissentiunt. Liceat mihi, seposito
paulisper auctoritatis praeiudicio, quid sen-
tiam ingenue profiteri. Si deficiente spe-
ciali pacto, illatio dotis, quae in quantita-
te non consistit, ab vxore marito ita facta
intelligitur, ut vxor *dominium naturale* re-
tineat, ex quo, soluto postea matrimonio,
vindictandi facultas oritur; b) ex eadem
ratione sponsa etiam, quae eiusmodi do-
tem ante contractum matrimonium sponso
dedit, non secus ob mortem forte sponsi
aut

aut
stan
res d
quan
dicti

quae
vi cu
phan
Sed
legia
um
GENI
um a
runt
STIN
tam

a) tu
dif
b) L.
c) qu
ER
con
WA
d) L.
e) L.

aut aliud impedimentum nuptiis, rem exstantem vindicare poterit. Sinvero, quia res dotalis, culpa sponsi deperdita, aut in quantitate consistit, vindicari nequit, *condictio causa dota causa non secuta* competit, quae cum privilegio quodam coniuncta est, vi cuius eiusmodi sponsa creditrix chirographarios creditores procul dubio praecedat. Sed an etiam legalis hypotheca eaque privilegiata ei concessa sit? disceptatur. Affirmantium sententiae accedo. c) Teste enim HERMOGENIANO d) ad eiusmodi sponsam *privilegium dotis personale* extendi aequum iam putarunt ICI Rom, in cuius locum postea IVSTINIANVS imperator *hypothecam qualificatam* surrogavit. e)

a) *ius Saxon. provinc. lib 1. art. 45.* BROKES cit. diff. §. 19.

b) L. 30. C. *de iure dot.*

c) quam ex instituto defendit PAUL. IACOB FEUERLEIN in *comment. de privilegio dotis sponsae competente.* Helmstad. 1772. quem sequitur WALCH. in *controvers. iur. civilis. p. 29.*

d) L. 74. D. *de iure dot.*

e) L. 12. §. 1. C. *qui potior. in pignor.*

§. XII.

*Nec impeditur applicatio iuris Romani, si dos
novo marito illata, qui ante consecensionem
thori obiit.*

Neque eo casu applicatio iuris Romani
dotalis impedita mihi videtur, si ponimus,
sponsa dotem praenumeravit, vel etiam
vxor, statim facta copulatione sacerdotali,
novo marito rem dotalem dedit. Ast, con-
secensione thori nondum facta, hic diem obiit
supremum. Nondum enim in hoc nostro
casu orta erat communio illa coniugalis,
quae prouti antea dictum, (§. VI.) dotis
naturam mutat.

§. XIII.

*Valent etiam in foris nostris, quae de dote
constituenda, cauta et non numerata,
et eius evictione ius Romanum
disposuit.*

Et quia posita communione coniugali
uniuersali et omnimoda, nulla ponitur re-
gula

gula; quae praeceptis iuris Rom. *de dote constituenda*, de hypotheca legali ob dotem promissam competente a) *de dote cauta et non numerata* b) *de euictione in causa dotali* praestanda, c) vlla ratione repugnet; valebunt etiam haec in foris nostris, nisi aliud institutum patrium, vel domesticam iuris dispositionem vsu iuris Romani impedire monstraueris.

a) L. unic. C. *de rei vxor. act.*

b) vid. tit. C. *de dote cauta et non numerata*. Nov. 100. c. 2.

c) L. 1. C. *de iure dot.*

§. XIV.

Speciatim de dote constituenda a parentibus.

Obligatio dotandi, secundum ius Romanum considerata, vel immediate *ex lege* oritur, vel *ex dispositione priuati*. Ex lege obligatur 1) pater filiam familias non locupletem dotare, a) ne nubendi conditio impediat et quia pater commodis patriae potestatis fruitur. 2) Mater vero non, nisi ex

B 5

magna

magna et probabili causa. b) Hancce obligationem parentibus impositam non tollunt statuta Hamburgensia, ideo quia communionem coniugalem approbant. c) Quamuis, si adest inter parentes communio bonorum coniugalis vniuersalis et omnimoda, haecce etiam legalis obligatio, quia ex bonis adimplenda est, tamquam commune debitum considerari debeat, quod ex vnico illo coniugum patrimonio ab utroque parente praestandum. (§ VIII.) Et, si ponimus casum, quo defuncto alterutro coniuge, inter superstitem et liberos *prorogata* est communio, d) superstiti etiam, siue patri siue matri, quia solus bonis communibus fruitur, obligatio dotandi incumbit e)

- a) L. 19. D. *de ritu nuptiar.* PVFENDORF. tom. 1. obl. 68. *Strubens rechtliche Bedenken* tom. 1. n. 57. KNORR. d. *de dote filiae locupletis* §. 6.
 b) L. 14. C. *de iure dot.* L. 19. §. 1. C. *de haeretic.*
 c) LANGE e. l.
 d) vid. *stat. Hamburgens.* part. 3. lit. 3. art. 1.
 e) GEORG LVD. BOEHMER. in *diff. de iuribus et obligat. coniugis superstitis ex communiione bonorum vniuersali in elect. iur. civ.* tom. 3. exercit. 17. §. 20. et 23.

§. XV.

*De constitutione dotis conuentionali et
praesertim indeterminata promissione
ex mente iuris Romani.*

Non solum immediate *ex lege*, sed etiam *dispositione privati* obligatio dotandi constitui potest, et quidem vel conuentione, vel vltima voluntate quo pertinet *legatum dotis* constituendae. De conuentione eiusmodi dotali, inter alia ius Romanum constituit, *quod valeat indeterminata dotis promissio*. Maximopere tamen dissentiunt doctores, si quaeritur, an hoc assertum in vniuersum verum sit? Alii hanc dispositionem, quia a regula aberrare videtur, ad patrem promissorem restringunt. a) Alii quaestionem sine distinctione affirmant. b) Sed, si ad fontes recurrimus, res clara et ex legum sententia distinguendum videtur: dos promittitur vel ab ipsa muliere futuro aut etiam iam nupto marito, vel ab alio. Priori casu indeterminata dotis promissio perfectam obligationem non producit. c) Posterior:

Posteriori autem valet eiusmodi promissio, siue a patre mulieris facta, d) siue ab extraneo. e)

- a) v. g. GEORG. AD. STRUVIUS *in euolut. controversiar. exercit.* 30. pag. 429. IOH. AVG. HELLFELD. *in iurispr. forens. sec. pand.* § 1238.
 b) REINH. BACHOV. ad WESENBECK. n. 5. WALCH. *in controvers. iur.* pag. 44.
 c) L. 1. C. *de dotis promiss.*
 d) quem casum decedit. L. 69. §. 4. D. *de iure dot.*
 e) L. 3. C. *de dot. promiss.*

§. XVI.

*Quatenus Romani iuris dispositio de indeterminata dotis promissione in foris
Hamburgensibus valeat?*

Iam de usu Romanae huius dispositionis in foris Hamburgensibus, si quaeris, distinguendi videntur casus, quo mulier dotem a se inferendam promittit, vel alia persona. Si prius vel matrimonium iam contractum atque communio bonorum vniuersalis et omni-

omnimoda inita est, vel non. Priori casu eiusmodi pactum dotale pro irrito habendum, quia omnia bona coniugum iam confusa sunt et vnum idemque patrimonium constituunt. (§. VI.) Posteriori autem casu in pacto huiusmodi dotali vel etiam communio statutaria exclusa est, vel dos tantum indeterminate promissa. Si prius, pacto eiusmodi rite inito, remouetur etiam impedimentum, quod vsui iuris Romani obstat, ideoque valebit, quod ius Romanum constituit. (§. XV.) Sin vero posterius, a) alio interpretandi fundamento deficiente, hocce pactum ita intelligendum est, prouti cum *statutaria* nostra *communione* consentit, ideoque vox, *Brautsebatz*, *bona ad communionem coniugalem conferenda*, indigitat, (§. II. in fin.) et quia sponsa, in nostro casu indefinite locuta, quod statuta disponunt voluisse censenda est; indeque omnia sua bona conferre obstringitur.

Si vero eam speciem consideramus, qua ponitur, non ipsam mulierem dotem a se
in-

inferendam, sed aliam personam dotem indeterminatam promississe, nihil nobis occurrit, quod usui iuris Romani in nostris foris impedimentum obicere possit. Valebit itaque dispositio, quae indeterminatam dotis promissionem validam pronunciat. (§. XV. not. d. e)

- a) Si nempe in instrumento nuptiali nihil quidem de communione conjugali excludenda, sed tamen haec promissio continetur: *Die Braut verspricht dem Bräutigam einen Brautsehatz zuzubringen.*

§. XVII.

Quae de legato dotis ius Romanum praecepit, usum in nostris foris praestant.

Quumque testamenti factio sit institutum peregrinum a Romanis ad nos translatum, nemo facile dubitabit, ea, quae de *legato dotis* constituendae ius Romanum disposuit, a) etiam in foris nostris usum habere. Diuidenda itaque eiusmodi legata sunt, tam
ratione

ratione formae quam effectus, secundum
praecepta iuris *Rom. Iustinian.* (§. III.)

a) de quo accurate diseruit DAN. NETTELBLADT. in
disp. *de legato dotis constituendae* Halae. 1769.
quam in compendio exhibet *Fr. Georg. August.*
Lobethan in tr. qui inscribitur, *vollständige Ab-*
handlung der Lehre von der Erbfolge. §. 191.

§. XVIII.

*Pactum nuptiale communionem excludens
locum facit applicationi iuris
Romani dotalis.*

Quia denique in causis, vbi de effecti-
bus matrimonii accidentalibus quaeritur,
pacta nuptialia legitime inita statutis dero-
gant; a) communicio etiam coniugalis statu-
taria, pacto nuptiali excludi posse non est
dubitandum. b) Si itaque adest eiusmodi
pactum legitime inutum, remotum est et-
iam impedimentum, quod applicationi iu-
ris Romani in causis dotalibus obstabat.
Constituta igitur dote ea etiam valent, quae
ius

ius Rom. de usufructu et proprietate rei dotalis, (§. VI.) de alienatione et repetitione eius constituit, atque exorto concursu creditorum, res dotalis existans vindicari potest, aut si culpa mariti deperdita, vel in quantitate confisit, vel venditionis gratia aestimata fuerit, hypothecaria actio locum habet. c) Et si vxori opponant creditores mariti, regulam iuris Germanici statutis nostris expresse approbatam, d) *die dem Mann trauet, trauet auch den Schulden*, replicare poterit, quod haec regula coniugalem communionem supponat (§. VIII.) ideoque in casu obiuo perdat officium suum.

- a) *Christ. Gottl. Riccius von den Stadtgesetzen* lib. 2. c. 10. pag. 429. DE SELCHOV. *in elem. iur. Germ.* §. 55. vid. *stat. Hamburg.* part. 2. lit. II. §. II.
- b) I. H. BOEHMER, c. I. §. 41. GILDEMEISTER, c. 4. §. 21.
- c) BOEHMER, c. I.
- d) part. 2. tit. 5. §. 10.

§. XIX.

*Limitatum tamen est priuilegium hypothecae
dotalis uxori secundum ius Rom.
competens statutis nostris.*

Quamuis autem IUSTINIANVS imperator uxori, in securitatem illatae dotis, hypothecam adeo priuilegiatam concesserit, vt aliis omnibus creditoribus mariti, licet anteriore etiam hypotheca gaudeant, praeferratur. a) Iniquum tamen videbatur quam plurimis doctoribus, vxorem iis etiam praecedere, qui eo tempore, quo vxor ius pignoris consecuta est, iam expressam hypothecam habuerunt; ideoque verba imperatoris generalia ad hypothecas tacitas restringenda esse existimarunt. b) Atque haec sententia a statutorum nostrorum conditoribus tanquam recepta allegatur. c) Statuendum itaque est, hocce priuilegium dotis, ex mente statutorum nostrorum, quodammodo restrictum et ad aequitatis limites redactum esse.

a) L. 12. §. 1. C. in pign. ibi: *contra omnes creditores, licet anterioris sint temporis priuilegio ualati.*

lati. L: 30. C. de iure dot. omnem habere prae-
rogatiuam iubemus, et neminem creditorum ma-
riti, qui anteriores sunt. --- Nov. 97. c. 2. ad-
uersus antiquiores creditores.

- b) vid. BACHOV. ad TREVTLER. part. 2. disputat.
24. Ernst Chr. Westphal v. Pfandrechte. §. 164
c) part. 2. lit. 5. art. 10. Wiewol nach beschriebenen
Kaiserlichen Rechten die Frau ihres eingebrach-
ten Brautshutzes wegen und daher ruhrender
stillschweigenden Verpfändung in ihres Mannes
Gütern, vor allen andern Creditoren, ob die
gleich ältere stillschweigende Verpfändungen
hätten, vorgezogen werden. --- conf. part. 2. lit.
5. art. 1. et die neue revidirte Banquerottiar und
Falliten Ordn. art. 9.

§. XX.

*De pactorum nuptialium forma secundum
statuta Hamburgensia.*

Quandoquidem autem pactum nuptiale,
quo id intenditur, vt statutoria communio
excludatur et dos in sensu iuris Romani
constituatur, legitime incundum est, (§. XIX.)
coronidis loco de pactorum nuptialium for-
ma paucis differere liceat. Quamuis vero
eius-

eusmodi pacta, secundum principia iuris
 communis in se spectata nullam sollemnita-
 tem desiderent, a) ad praescindendas tamen
 lites, quae facile oriuntur et non sine am-
 bagibus finiri possunt, si verbis tantum
 ore prolatis contrahuntur, praescribunt
 statuta nostra, b) vt in scripturam redi-
 gantur eique subscriptione et subsignatio-
 ne eorum, quos obligare debent, fides,
 concilietur. Quodsi de *bonis haereditariis*,
 quae secundum statuta nostra quodammo-
 do sunt bona familiae, ineuntur, proxi-
 morum cognatorum consensus per subscri-
 ptionem declarandus est. c) Subsignandi
 autem necessitas vsu fori remissa est. d) Nec
 inualida sunt eiusmodi pacta, si deficit sub-
 scriptio cognatorum, quatenus in eorum
 praeiudicium non tendunt, modo ab ipsis
 pacifcentibus subscripta fuerint. e)

a) HELLFELD. in *iurisprud. forens.* §. 1245.

b) part. 2. lit. II. *Wenn Ehezarter zwischen Ehe-
 leuten seyn aufgerichtet und von denen, die zur
 Verpflichtung dazu erfordert, seyn vollzogen un-
 terschrieben und versiegelt.* conf. CHRIST.

THOMASII f. respondent: DIEDERIC ANCKELMANN. d. de pactis dotalibus ad part. 2. lit. 11. iuris statuarii Hamburgens. Hal. 1695. Ulr. von Cramer in den Wetziarischen Nebenstunden. part. 35. n. 10. pag. 123. seqq.

c) vid. stat. Hamburg. part. 3. tit. 1. art. 4. 7. 10. et 11. part. 2. tit. 1. art. 4. part. lit. 3. THOMAS. c. d. sect. 2.

d) THOMAS. c. 1.

e) von CRAMER cit. loc. §. 2. Ex eo quod forma pactorum, nuptialium secundum statuta nostra, in scriptura consistit, dicuntur etiam, Ehezerter, a voce Zelter f. zerte, de cuius nativa significatione vid. *Adehung i. d. grammatisch kritischen Wörterbuch* tom. 5. pag. 373.

Helmsstädt, Diss., 1786-95

ULB Halle

3

004 327 586

Sb.

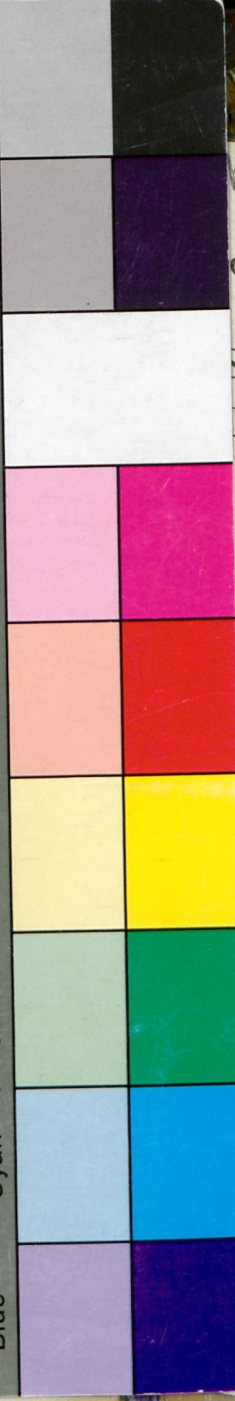

8
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
Inches
Centimetres

B.I.G.

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

Farbkarte #13

1789 var.

~~668~~ 7
1788, 2

COMMENTATIO IVRIDICA
DE
SV IVRIS ROMANI
DOTALIS IN FORIS
HAMBVRGENSIBVS

QVAM LOCO
SPVTATIONIS INAVGVRALIS
LVSTRI IVRE CONSVLTORVM
ORDINI

PRO
NTIA SVMMOS IN IVRE HONORES

OBTINENDI
EXHIBET
COLVS IACOBVS SIGISMVND.
SCHMIDT
HAMBVRGENSIS
NOTAR. CAESAR. PVBL.

IX APRIL. ANNI MDCCLXXXVIII.

HELMSTADII
XPIS IOH. HENRIC. KÜHNLIN.

